

LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director.—Los originals no's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Carrer de las Tres-Creus, n.º 9
SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Sabadell 2 rals al mes.
Fora 8 » trimestre.
Un número sol. 1 »
Anuncis á preus convencionals.

POESIAS D' ANGEL GUIMERÁ

I

Acertadament triadas, impresas ab gran luxu y acompanyadas de magnífichs dibuixos dels Srs. Pellicer y Fabrés, han vist la llum en aquesta ciutat y en volúm molt recomanable las poesías de nostre aplaudit autor trágich y originalíssim poeta. Pera parlarne en las planas del CATALANISTA, ahont ha anat á portar ma modesta ploma l' inescusable tribut de la amistat, agafo 'l llibre y á fe que m' aclapara lo pensar que d' ell n' hauria de fer un judici crítich, que tindria d' analisar poesia per poesia, vers per vers y fins frasse per frasse totas las del volum y après d' haverne extret la quinta escencia de sa valúe artística ó filosófica, presentar á mos llegidors la darrera fórmula que hages donat per resultat mon anàlisis. Una volta lograt aixó lo públich coneixeria ben be la meva opinió respecta á l' obra que m' ocupa, mes també al presentar lo balans de las cualitats y defectes, l' important volúm hauria perdut tota sa flayre de poesia y aquells llampechs del geni que á despit dels retórichs fan batre 'l cor dels lectors ab *incorrectas* flamaradas, se mostrarian en tota sa nuesa.

Aixó no vol dir que la meva modesta opinió signifiqui res absolutament en lo concert de la premsa crítica que de varias maneres ha judicat las poesías de Guimerá; vol dir senzillament que aborreixo

aquest minuciós treball d' escarpell que converteix en detestable qual·sevolga obra per bona qu' ella sia. Y m' he refermat en aquesta opinió després de llegir l' inmefflorable article *El Filete*, que nostre bon amich Ixart ha publicat en son darrer volúm de *El año pasado*. La qüestió está en que hi haje filet. Lo demés son disertacions académicas.

Una nit del darrer estiu me passejava ab un company meu filosoph fins al moll del os. La lluna era clara y 'l cel estrellat brillava ab aquella serena blavor pura y transparent. Al aixecar lo cap 'm vá imposar la magestat del espectacle.

—Aixó es grandíós, sublim—vaig dir al meu company.

—Quina llástima!—va respóndrem.—Si ho hagués sabut hauria portat mon petit telescopi. Haurias vist que la senyora lluna que tan presum ab son clar y obscur qu' estraquí lo rostre de una deese, no es res mes que una pedrota calsinada que gira y tombe per l' espay com una roda-socas. Haurias vist que sas estrellás que t' admiran, que 'l cel mateix, no son...

—Vésten al diable ab ton telescopi! L' espectacle 'm conmov m' agrada per lo bell; á que destruir ma poética ilusió? sia lo que 's vulga mentres me parle al cor no vull profundisar sa essencia.

Aquesta es la meva opinió respecte á la crítica literaria y artistica; Home que aquest assonant es incorrecte, que aquesta imatge es falsa! Donchs doneuli mols recados. La poesia val ó no val? Y donchs si val reconeguemho ab tota franquesa. Sembla que 'ns dolga confessar que s' ha publicat una obra bona.

Per altra part las poesías d' en Guimerá han sofert ja la crítica de son autor. En efecte, son volúm s' han presentat lliure de las qu' ell ha cregut que per sa antiguetat ó inferior merit, podian deslluhirlo. Y á mes d' aixó lo finíssim y distingit crítich Ixart fa precedir l' aplech de poesías, d' un seu treball de má mestre que al llegirlo y reflexionar després en la tasca que m' ha encarregat LO CATALANISTA, me fa venir ganas de deixar en banda ma ploma d' aficionat de quint ordre.

Fetas aquestas declaracions que he cregut necessarias pera salvar l' estrany efecte que deu produhir la lectura de Epigrafe d' aquest article y la del nom que 'l firma, entraré á parlar mes que sia breument de las notables poesías de Guimerá.

Llegint lo volúm he provat una sensació estranya una tendre emoció al pensar que tenia en mas mans mes qu' una hermosíssima toya, la vida literaria y fins á cert punt íntima d' en Guimerá. En lo feixuch llibre s'hi tancan totas las emocions de la joventut que l' autor ha deixat traslluhir al públich. Primerament l' afany de poesia, los travalls pera trovar temas històrichs, trascendentalissims, de gran volade pera desenrotllarnos ab l' energich llenguatge y las brillants imatjes que en tant alt grau posseheix en Guimerá. Després, empero sense deixar de trovar assumptos, la versificació menys travallosa mes simplificada y tranquila anant á parar en las darreras poesías que ha escrit, en aquell cant homèrich en *Poblet*, las mes valentas tal volta de las sevas ab un metre elemental, lo romans de vuyt sílabas fassonantat en *a* agut. Lo més fácil que's coneix! Y no obstant quanta valentia en cada ratlla. Una frase y frase magnífica, en cada vers.

Aixó que no passa de ser una observació, ho dihem pera que es nota lo exposat abans, es á dir la trancisió que sofreix la obra del poeta qu' en sos principis literaris y ab son afany de crear *no tenia prou temps pera ferho ben senzill*. Per aixó llavoras mes qu' ara cerca temas patriòtichs, heróichs si no en nostra historia en la de tots los pobles ó en la que 's fantasía 'l poeta y després mes tart ja li basta solsament sa vida íntima; d' una petita sensació n' ix una poesia com un temple, enlayrada, magnífica.

En lo vinent article parlarem detalladament de las poesías.

BONAVENTURA BASSEGODA.

Ja no es Catalunya sola la que 's queixa: avuy aixecan lo desvalgut crit del que per culpa dels inmillorables governs ven estroncadas sas fonts de riquesa, totas las provincias espanyolas en pés. Tractats, contribucions, recárrechs, impostos, tot lo que d' uns quants anys ensá, s' ha fet pera mantenir á costas del contribuyent lo que no cal anomenar, tot ha fet prou pés en la balansa de l' opinió pública y aquesta ja prou cansada d' ajupirse, comensa á fer sotraquejar á cops de espatlla l' edifici d' un Estat ahont sols tenen bon hostatge los que mereixerían serne esquivats per sa traydoría.

Darrerament acaba de celebrarse en las Borjas un *meeting* organi-

sat per la Lliga Agraria ahont tots, absolutament tots los que hi concorregueren varen poder convences de l' estat floreixent de l' agricultura espanyola.

May en actes semblants havíam vist com allí formulada l' única vía de conducta possible pera posar remey á tants mals com nos afligeixen; fórmula que constantment ha sigut la base de nostras doctrinas fins avuy tant mal compresas per tots aquells que la desconeixian: *No podem refiarnos de la política; hem de marxar sens ella ó del contrari may arribarém á nostres desitjos.*

Obra santament lo Sr. Gamazo fugint d' estudi al tractarse de aquest *meeting* perque del contrari, la representació d' un paper ridículíssim li era inevitable. De bon escoltar fan per nosaltres si no per ell, ideas com las que entranyan alló *de que som los mes, podem demanar lo que 'ns convingui.* No podían sonarli gayre be aquells versos pronunciats en los Jochs Florals de Barcelona que diuen: *poble que mereix ser lliure, si no li donan s' ho pren;* ni molt menos la avinensa de votar diputats sols als adictes á la Lliga Agraria ab la prometensa de *venjarse dels vots que nos sian robats.*

En bonhora que *La Iberia* de Madrid tracti de demagogos los discursos pronunciats y exciti á *La Regencia* pera que dictamini respecte dels mateixos; tot aixó está molt en caracter coneguts los medis ab que contan los que aixís escriuhen al veurer perillar lo casal de las seuas conxorxerías pera viurer com tots los que de la política es mantenen á costa de tant maltractat y poch considerat pais. Tant baixament acostuman á argumentar quant aquesta tecla los desafina, que aixís per sas mesquindats jutjan al pròxim y per aixó suposan que si 'l Sr. Maluquer desd' allá s' expressa ab termes tan agres contra 'ls sistemas gubernamentals es sols perque avuy no ocupa cap lloch oficial.

Aixís també porta la contraria al *meeting*, desde Barcelona *La Publicidad*; com si diguessim las fullas d'aquell rábe. Tot está en caracter.

Nosaltres no podem estar mes que satisfets del resultat del mateix y si alguna cosa 'ns preocupa es sols lo pensar si tardarém molt en veurer prácticament lo que allí en teoria va dirse, hora que d' arribar, ja podrém inscriuerla ab lletres d' or perque sols quan los polítics plorin, podrém riurer los contribuyents.

SECCIÓ POLÍTICA

Copiem de *El Imparcial*:

«Per una par, los periódichs ministerials diuen que la concordia ab lo general Lopez Dominguez se farà baix la base de nombrar ministre de la Guerra al general Bermudez Reina.

Per altre, assegura *El País* que 'l senyor Sagasta ha enviat un missatge á Santander pera oferir lo mateix càrrech al general Martínez Campos.

¡Pero, senyors, 's rifa la cartera de Guerra?»

No, home, no, ¿encare no ho vol veurer?

Aquí l' únich que 's rifa es 'l país.

Fins que aquest s' en cansi y 'ls rifi á tots plegats.

Diu un periódich ministerial que 'l govern que 'ns mana encare no s' ha acabat de desacreditar.

¡Vaya, menos mal!

Ja confesan ells mateixos que ho han fet bastant malament.

No mes faltaria que pleguessin y no 's deixessin veurer mes.

Pero ca, tanta ditxa no es possible.

Los fusionistas y ab ells tots los polítichs madrilenys son católichs á la seva mena.

Confessan, si, pero no compleixen la penitencia.

Llegim en *El Diario Español* que 'ls conservadors no fan res mes que somniar ab la reunió magna de Barcelona.

Es lo millor que poden fer.

Somniar truytas,

Aixís no fan mal á ningú.

Un dels fets mes culminants d' aquestos últims dias ha sigut 'l *meeting* de Borjas Blancas promogut per la Lliga agraria y ab assistencia de gran nombre de personalitats de certa importancia.

La concurrencia que ab tal motiu comparagué á las Borjas fou numerosissima y 'ls discursos pronunciats foren ja un bon xich mes calents de lo qu' estém acostumats en reunions de aquesta classe.

Glástima que ab tot y no dirse polítichs, la majoria de la Lliga agraria está formada per personas mes ó menys adheridas á qualsevol dels partits que están empostrint la desgraciada Espanya.

Per cert que als periódichs de Madrid los hi deu courer un bon xich lo que digueren dels polítichs en lo esmentat *meeting*, donchs be prou ho donan á entendre ab la rabia ab que se 'n ocupan.

Y á fe de Deu que no ho sabem comprendre.

¿Voldrian per ventura que adreessim als mateixos homes que 'ns están arruinant miserablement?

No poden pas queixarse encara de la Lliga agraria, si aquesta continua com fins are fent política al estil Gamazo y servintli no mes que de esqueneta.

Podrian queixarse, si, cansats de tanta farsa, la Lliga agraria 's convertís en Lliga Nacional y honrada y fes justicia als desitjos del país que no pot viurer ja

mes, á mans dels butxins de sa riquesa.

Llavors ho compendríam y potser ells també la rahó de nostras queixas.

Mentres tant, qu' esperin aquest dia y si es possible que esperin sentats, com ells diuhen.

Aixís tindrán mes delit per correr.

Los gaditans están armant aquestos días una fressa que no sembla sino que 'l mon ha de ensorrarse.

Perque 'l consell de Marina no ha votat á favor del arsenal de Cádiz en la qüestió dels creuhers, están, que treuhen foch pels caixals.

Tot son comissions y mes comissions y amenassas y mes amenassas.

Y tot perque de no conseguir lo que volen Cádiz y sa provincia continuarán en l' estat de postració que avuy se trovan, y la empresa constructora no guanyará cap diner si no fa barcos.

Ja ho veuhen.

Y aquestos son los que temps endarrera nos deyan *egoistas* y *usureros* als catalans, perque demanavam protecció pera tota Espanya.

No hi ha res com lo temps pera treurer caretas.

Per cert que segons se conta lo Bisbe de Cádiz va pronunciar un discurs devant de 'n Moret que va deixar-lo blau.

Nada menos que li va parlar bastant clar dantli á n' ell molta part de culpa de 'ls mals que 'ns afligeixen y manifestantli que estava disposat á tot.

¿Esta clar, que havia de semblarli á 'n Moret?

Acostumat á rebre pretendents que solicitan empleos y se arrastran per las antesalas dels ministeris.....

Per supuesto que no va tornar-se gens roig.

Aquesta gent tenen 'l cutis á proba de bomba.

Y forrat ab lo que 's necessita pera campar en la política madrilenya.

UN PAS MES

II

Bé sabém per experiencia d' altres fets passats que al presentarse la conclusió votada per lo Congrés Pedagógich sobre la ensenyansa que es de rigor sia donada en la nostra terra, produhirá en los individuos ó membrers que á allá á Madrid componen lo Consell d' instrucció pública certa sensació, que ni tan sisquera creurán prudent donar-se la molestia de meditar sobre 'l referit assumpto, perque de bonas á primeras veurán en ell sens dupte, que de consedir tal reclamació, per mes que estiga fermament apoyada ab las rahons sólidas de la ciencia, desorganisaria sos ideals per complert, y avans que aixó arribi no permeterán que 'ls hi sia arrebatat lo mes petit dret que so-

bre nosaltres á tota costa volen exercir pera 'ls efectes de la tan vergonyosa imposició que, gracias al renaixement de la nostra terra, ó sia 'l progrés de la idea regionalista, ajudant Deu, tart ó d' hora 's lograrà esborrar.

Y verdaderamente sabém tots que aquest impuls regional es lo que 'ls preocupa y com que la nostra defensa particularment sobre la ensenyansa, no pot esser mes lógica y per lo tant justíssima, no deixém de creurer que apesar d' aixó continuaran calificantnos de *boigs* per tota resposta ó bé de *criminals* per considerarnos *rebeldes* contra la *unitat nacional* de que ells ne són acérrims partidaris per la conveniencia y profit que 'ls hi reporta.

Y á fé que en las nostras escolas no sería pas qüestió de fixar com á revenja 'l flamant lletrero de *No 's permet parlar en castellar*; res d' aixó. Creyém nosaltres que, baix los principis que sustentém y per las probas y arguments presentats en pro del método que deuría adoptarse en la ensenyansa apoyada ja per la inmensa majoría del Professorat catalá, no pot haverhi ningú que 's cregui que los repudiat l' idioma de Castella y que 's concretés exclusivament als noys catalans á apendrer sa llengua materna, per mes que aixís se fassi en los noys castellans; lo que si deu ferse constar es que nosaltres volém que 's dongui la instrucció rigurosament en catalá fins y tot quan s' ensenyi la Gramática castellana ó bé qualsevol altra llengua, pugui que pe 'l cas, tenint los llibres de text en catalá sería improcedent fer lo contrari. Per altra part ni ara ni may hem cregut que degui lligarse la instrucció quals estrets límits la farian raquítica é incompleta; lo que preteném es ferla mes clara y entesa, y per lo tant mes comprensible, per anarla difundint gradualment ab mes sólits coneixements que 'ls que avuy se donan en las escolas, que, per mes que sian establertas dins de Catalunya usant la llengua de Castella, es natural que serán sempre castellanas, y fixant aixís diferents punts d' apoyo que partint de lo conegut á lo desconegut, de lo fácil á lo difícil, de lo senzill á lo complicat, serveixen com á poderós auxili de comparació pera entrar sovint en nous y arriscats camins, en los quals, lo pas que s' hi dongui, sia ben ferm y ben segú. De lo contrari, ho diu molt be l' il·lustrat professor d' idiomas don Lluís Bordas en sa notable colecció de temas: «lo professor se desvetlla y 's deviu pero com que edifica

damunt de flonja sorra, son treball es en extrém penós, ha d'ensenyar als noys catalans la gramática de una llengua que no es la seva materna faltantli un punt de comparació. Sols qui ho hagi experimentat por formar-se una idea verdadera del treball y paciencia que necessita un Professor de primera ensenyansa á Catalunya».

Moltras altres citas podríam fer de lo que sobre 'l particular han dit diferentas personas de reconeguda competencia dins del magisteri; mes creyém que sería un treball llarguissim que no 's fá del tot necessaria, porque ja está en la conciencia de tothom tot quant puga dir-se en defensa de la ensenyansa que 'ns perteneix, y 'ns cap ademés la satisfacció de que brillantment fou exposat en lo sí del Congrés Pedagógich, ab verdader aplauso.

Cal donchs, en vista de la gran necessitat de procedir á la regeneració de la ensenyansa, emplear tots aquells medis que puguin conduhir, ja en molt ja en poch, á lograr que sia un fet la práctica de la nova ensenyansa, y lo mateix perteneix aquesta tasca als Mestres públichs que als privats, si bé aquets últims poden ferho ab mes facilitat ja que no 's troban lligats per una superioritat ó inspecció que lluny d' atender á las reglas lógicas los obliga á que cumpleixin estrictament un per un los articles consignats en lo Reglament d' escoles, y en un d' ells hi ha 'ls de que no 's permet altra llengua que la que parlan sos llegisladors: la castellana. Aixó, no obstant, no priva als públichs, que vetllant per sa propia dignitat, pera 'l millorament de la ensenyansa que ha de redundar en benefici dels deixebles que se 'ls hi confian, y finalment pera deixar ben sentat l' honorós títul que posseixeixen, com á bons pedagoghs, tenen lo deber de treballar d' avuy endavant, ja d' un modo ó d' un altre, pera fer prevaleixer lo que si avuy ja es teoria irrefutable, hi ha la seguritat de que ab la ferma voluntat de que son capassos de sostenir, s' arribará ben segur á la práctica desitjada; puig que de no lograrla, ben nostra será la culpa. ¿Qué hi fá que hi hagin uns quants adversaris á la idea? Adversaris que no poden contrarestarnos ab rahons pederosas y sólidas, adversaris per sistema, que 's creuen contreure aixís mérits en las esferas oficials y d' altres que no 's volen donar la molestia de sortir de son rutinari y raquílich círcul per lo *fadigós* treball que 'ls hi reportaria lo tenir que cursar (vergonya fá 'l dirho) sa propia llengua, aquestos

adversaris ray, no cal preocuparse 'n: la opinió pública be prou que 'ls pendrà pel seu compte. Temps hi haurá de que tothom á la fi pugui jutjar, ab verdader coneixement de causa, los bons y notables resultats que s' obtindrán ab la nostras ensenyansa, essent aixó, mes que 'l triomf de tan colossal empresa, la proba mes elocuent que donarse 's puga del mal procedir de las escolas d' avuy, interceptant un á un los principals medis de desenrotllar, del modo que convé, las facultats intellectuals dels noys, lo que 'ls hi produeix un verdader entorpiment en la marxa reguladora que deu tenir tot bon método.

Teniam lo propósit d' acabar nostra tasca ab lo present article segons indicarem en lo passat; mes desitjan completar nostre humil treball ab altrás ideas no menos interessants, seguirém fentho en articles successius.

FRANCISCO FLOS Y CALCAT.

(De *La Renaixensa*.)

¿POETAS?

Tota honor nos sembla que 's déu colre. Ne los sabents més del entendre passen, car fan honor als qui no la mereixen.

AUSIAS MARCH.—*Cants morals*).

No tinguè may la Poesía
tants com avuy de servidors:
quasi tothom ab entussiasme
va á son palau á fer la cort.

Jo sò un de tants, jo també l' aymo:
lo temps que fa, ni 'l sè tampoch;
quan era nin ja 'm dominava
lo gran poder d' aytal passió.

Pero l' amor que jo li porto
no 's sembla en res á la de mòlts
que li rendeixen vassallatge.
¿Sòn ells poetes ó no 'n són?

Vesteixen ells d' inflats vocables
extravagants inspiracions,
ó en altres mots vulgars ó exòtics
vessan arreu conceptes llorts.

De mon enginy ab la pobresa,

jo abella só que va pèl món
fugint dels cants y las matzinas,
cercant la mel entre las flors.

Si al cap d' avall n' ix humil bresca,
no es sols per' mi, qu' es per' tothom
y ab termes purs vull oferirla:
¿Son ells poetes? No, no 'n són.

Aferman ells que de Poesía
per tot endret raja la font,
tan en lo crim y en la pobresa
com en lo noble y en lo bo.

„¿Cantar sentint?—diuhen.—Brau merit!
Lo que no 's sent demana esforços.“
Mes jo he cregut qu' es del Cel filla
y qu' en lo Cel tot es bellor.

Qui amor cantá sens may sentirme,
feu ab sos cants profanació:
si hi cantá fe, vils flastomías.
¿Són ells poetes? No, no 'n són.

L' art convertint en baix ofici,
cantan segons demana 'l só:
resant avuy, demá renegan,
llops ab disfressa de pastor.

No creuhen res ni res estiman,
no volen mes que or y renom,
y escala 's fan los uns dels altres
per' satisfer sas ambisións.

Jo, sempre vaig ab ma conciencia
y en ella trop mon guasardò;
tot lo demès, per' mi, es follia.
¿Són ells poetes? No, no 'n són.

Sempre he cregut que la poesia
era la fe de la Bellor,
de la Bellor que 'l Bè reflexa,
del etern Dèu magnífich sols.

D' aquesta fé que dins meu sento,
jo me 'n he fet un sacerdot:
davant del món n' aixeco 'l cálzer
ab humilitat y devoció.

¡Oh! si no 's veu en los meus llabis,
aquesta llum, nia en mon cor!
Perço es que dich ab veu sancera:
no són poetes ells, no 'n són.

Bè sè 'l poder que arriba á tindre
 en cors mesquins lo negre oyd,
 bè sè de cert que mon coratge
 per ells jamay haurá perdò.

Jo 'ls combatrè sens cap temensa
 com bon creyent y soldat pros:
 la rahò tinch, lo dret m' hi llansa,
 é hi jugarém lo tot pèl tot.

Sè qu' ells voldrán ferirme sempre
 fins á la mort y après ma mort...
 Per ells no mes, per ells me 'n planyo:
 no sòn poetas, no, no 'n sòn.

ANTONI CARETA Y VIDAL.

Adhessions al Missatge del Catalanisme á la Reyna Regent

Los abaix suscrits, vehins del *Prat de Llobregat*, identificats en un tot ab las aspiracions de la "Lliga de Catalunya,," contingudas en lo Missatge que ab la cooperació d' importants Associacions y particulars, ha dirigit aquella á S. M. la Reyna Regent d' Espanya, Comtesa de Barcelona, s' adhereixen á dit document, fent sevas totas y cada una de las peticions que en lo mateix s' inclouhen, encaminadas á cooperar per Catalunya la reivindicació de sa perduda personalitat.

Joan Cirera, professor d' instrucció primaria.—Ramon Roigé, farmacéutich.—Pere Ginabreda, propietari-agricultor.—Anton Soler, metje.—Baldiri Serra, propietari.—Hermenegildo Puig, metje.—Baldiri Guilera, cursant.—Nicolau Ribas, empresari d' obras.—Leandro Ribas, sastre.—Baldiri Casas, cafeter.—Joan Naspleda, baster.—Pere Casas, ovfeter.—Pere Comas, propietari.—Joseph Artigas, corredor de grans.—Francesch Barnada, pintor.—Miquel Portello, mestre de casas.—Ricart Farrés, agutzil del Ajuntament.—Pere Codina, fuster.—Miquel Nicolau, pagés.—Pere Pi, cursant.—Joan Riba, perruquer.—Anton Codina, fuster.—Jascinto Casanovas, propietari.—Rafel Casas, cursant.—Joseph Ribó, guarda jurat.—Pere Pallerola, veterinari.—Esteve Folch, guarda jurat.—Anton Quitllet, pastor.—Joan Farrés, propietari.—Felip de Hita Perez, metje.—Miquel Casanovas, del comers.—Joseph Creus, guarda jurat.—Joan Codina, agricultor.—Geroni Forquet, mestre de casas.—Ramon Pallerola, ferrer.

Los abaix firmats, vehins del poble d' *Alella*, s' adhereixen al Missatge dels catalanistas presentat á S. M. la Reyna Maria Cristina y l' autorisan ab sos noms y firmas.

Pau Bruy, propietari.—Joseph Bruy, propietari.—Pere Cabus, del comers.—Esteve Sauri.—Martí Brutau, del comers.—Jaume Llimona, del comere.—Andreu Vilá, del comers.—Genís Bernadas.—Francisco Vilá, del comers.—Joan Amat, industrial.

Barcelona: Joan Genís.—Rafel Baró.—Francisco Bellavista.—Joseph Coll y Carbonell.—Llorens Burgada.—Romon Font.—Joseph M. Pagés y Durán.—Francisco Vidal.—Torres y Germá.—Joseph Congost.—Joan Jerré y Arnagat.—Pere Casanellas.

FALLO DEL JURAT DEL CERTAMEN DE SANT GERVASI

COMPOSICIONS EN VERS

Flor natural.—Número 19. *L' hercu Escampa*.—Accéssit: *La Prometeu sa*.—Accéssit: *Idili*.—Lema: Allá hont veiges un cor.

Premi III.—Elegia.—Número 26. *A la memoria del meu fillot*: Lema: Beati qui lugent.—Accessit.—Número 51. *Elegia de una madre á sa hija*: Lema: eternum vale.

Premi VI.—Número 29. *A la mort de Joan I*.

Premi IX.—Número 40. *A la Verge Maria*: Lema: Quan te veges perdat acut á n' ella, etc.—Accéssit.—Número 5: *A la Verge de Maig*: Lema: Fuleite me floribus etc.

Premi XII.—Número 26. *A la memoria de Fritz*: Lema: Avesat á no plorar.—Accéssit.—Número 52: *Carta festiva*.—Sicut ragat.

Premi d' un objecte d' art.—Número 24. *Dansa Macabra*.

Per acort del J. C.—Lo Secretari, *Alfons M.ª Parés*.

NOVAS

L' eminent actor, lo geni potent, un dels mes fidels intérpretes dels sentiments del cor humá, ha baixat al sepulcre. La ineludible lley de la mort ha arreballat, é millor dit, ha furtat de la escena Espanyola á un de sos mes entusiastas cultivadors, al eminent Calvo, al actor insigne, á aquell á qui admiraban y aplaudían espectadors y autors.

Don Rafel Calvo ha mort en Cádiz, víctima de una inesperada y breu enfermetat, quan la gloria 'l rodejava y somreya ab tot son esplendor, quant tot just comensaba á cullir los fruyts de son incessant estudi y just quan ab sas creacions, nos comensava á fer entreveure l' estat d' avansament en que 's trobava á principis del present sigle l' art escénich espanyol.

Un drama Nuevo, ab aquesta producció que es sens dupte la creació mes divina y el floró mes gloriós de la vida artística del eminent actor, se despedí per última vegada de la escena, com sens dupte s' en despedí també la tan celebrada producció del insigne dramaturch Echegaray.

L' art dramátich está donchs de dol y ab ell tots los amichs y admiradors del senyor Calvo, qui induptablement ha deixat un vuyt difícilíssim d' omplir.

Nosaltres fondament impresionats, enviem lo mes sentit pésam á la familia del malaguanyat actor, aixís com també á sos amichs y admiradors per pérdua tan sentida y anyorada. (E. P. D.)

Notifiquém á nostres llegidors que desde 'l dia 2 d' aquest mes, en los trens expressos pera Barcelona y vice-versa sols s' expedeixen bitllets de primera classe.

Sobre la discussió del tema primer redactat en los següents termas: *¿Quinas condicions deu reunir la Jurisprudencia pera disfrutar de l' autoritat de doctrina legal* y en 'l qual ompli 'l segon torn en lo Congrés Jurídich de la Exposició Universal de Barcelona nostre distingit amich y compatrici lo jove advocat D. Martí Trias y Domenech, diu *El Noticiero Universal*: "L senyor Trias consumí 'l tercer torn comensan per definir y determinar lo que deu entendrers per Jurisprudencia y per doctrina legal.

"Digué que mentres que la majoria opina que sols deu concedirse caràcter de doctrina

legal á 'ls fallos dels Tribunals, no poden donarse major diversitat de criteri quan se tracta de determinar á quin Tribunal deu concedirse aquesta prerrogativa.

"L' orador defensá la opinió del Sr. Costa, sostenint que tots los fallos de tots los tribunals deuen gosar de tan alta preeminencia.

"Negá qu' en los fallos del Tribunal Suprem existeixi ni puga existir la uniformitat de criteri que serveix com principal argument pera los defensors d'un Tribunal únich que sent jurisprudencia.

"S' extengué en eruditas consideracions en defensa de sa téssis y de la opinió sustentada en sa memoria per lo Sr. Costa. L' orador obtingué molts aplausos. "

Referent á la discussió del tema: *¿Quinas reglas deurán admetres per los Estats pera unificar los efectos de la diversitat originaria de nacionalitat y de domicili, y de son cambi en l' ordre jurídic de la familia y de la successió?*, sobre 'l qual perorá també nostre distingit amich, tradahim del *Diario de Barcelona* lo següent:

"Parlá després lo Sr. Trias, y ab facilitat de paraula y coneixement del assumpto manifestá que en son concepte 'l principi d' unitat no es lley progressiva del dret; que, segons sa opinió, lo verdader fonament jurídic es el precepte religiós de "Estimarás al próxim com á tú mateix," y que la rahó del dret resideix en Deu.

Ab atinadas consideracions y copiosa doctrina, examiná los distints aspectes que 'l tema ofereix y exposá ab brillantés la teoria del dret adquirít, á qual fí enumerá varis exemples."

Rebi lo Sr. Trias nostra felicitació.

Avuy y demá celebra sa festa major lo vehí poble de Sant Culgat del Vallés.

Segons anunciarem, lo passat diumenge actuá en lo Teatro dels Camps de Recreo la companyia del Teatro catalá (Romea).

Batalla de Reynas obtingué una acertada execució, qual obra era ja coneguda per nostre públich.

La pessa *Nit de nuvis* feu las delicias dels concurrents, en la qual lo Sr. Goula demostrá una vegada mes sas excelents cualitats d' actor cómic.

Mar y Cel, producció posada en escena per primera volta en nostra ciutat, sorprengué al públich, lo qual per mes que havia sentit elogiá l' obra, no 's doná compte en aquell moment de la grandiositat de la última producció del eminent autor trágich D. Angel Guimerá, y obligá, ab sos aplausos als actors á presentarse en escena al final dels actes segon y tercer; particularment en aquest últim que tingué que aixecarse 'l teló molts vegadas.

L' obra obtingué un regular desempenyo. Lo Sr. Bonaplata tingué moments inspiradíssims que coroná lo públich ab nutrits y merescuts aplausos.

Com era d' esperar l' escena fou presentada de una manera desastrosa, no solsament en *Mar y Cel*, sino que també en lo drama *Batalla de Reynas*.

Lo pollastre aixelat divertí als concurrents que sortiren del Teatro disposats á tornar una altre volta á admirar los excelents dots artístichs dels actors del Teatro Catalá.

Procedent de Madrit ha retornat á Barcelona, lo senyor Comte de Vilana, qui ha obtingut la concurrencia oficial á la Exposició Flotant Espanyola, donchs que cada Ministeri

farà una instal·lació en la citada embarcació; havent, además, acordat lo Consell de Ministres recomanarla á las Cambras de Comers y Gobernadors, pera que hi concorrin los productores y comerciants.

En lo saló d' espectacles del Ateneo Sabadellés se posará avuy en escena per la companyia d' aficionats de la Secció Líric-dramática, las sarsuelas en un acte *Picio, Adan y C.^a*; *El premio gordo!* y *Petuca y Boquilla*.

Las deixebles de la clase de cant y piano en obsequi á la Societat, cantarán en un dels intermedis, la composició del director don Frederich Sendra, titulada: *¡ Á ellas !*

En l' espay de 15 días han sortit de Granada, pera Buenos-Aires 1,700 personas en busca de treball.

La emigració continúa y están inscrites fins á 12,000 personas en lo Censulat de la República Argentina en aquella capital.

Hem rebut lo quadern 29 de la acreditada revista *La España Regional*, que conté lo següent sumari:

Sección Política.—El sistema parlamentario, la democracia, las classes y los gremios, per D. J. Pella y Forgas.—Sección Jurídica.—El Congreso jurídico de Barcelona, per D. G. A. Tell y Lafont.—Sección Histórica.—Antigüedad del regionalismo español, per D. F. Romani y Puigdemongas.—Sección Económica.—Nuestra marina sin marinos, per D. Joseph Ricart Giralt.—La Riqueza de Cataluña (continuación), per D. Pere Estasén.—Sección Literaria.—Poesía catalana, per Sardá.—Miscelánea.—Revista de valores públicos, per don P. Company y Fages.

Preném d' un periódich:

“Es tal la miseria que en Girona se deixa sentir entre las classes treballadoras, que 'ls jornalers se presenten en molts establiments de la capital demanant treball de qualsevol classe que sia y per cuansevol preu.”

Lo reputat mestre-compositor don Joseph García Robles, está escribint la música d' una opereta catalana, titulada: *La Princesa María*, qual llibre es original de don Joaquim Riera y Bertrán.

Definitivament obrirá sas portas lo teatro Romea lo día 15 del actual, reproduhintse la aplaudida trágich comedia catalana del senyor Soler *La Bruixa*, estrenada ab bon éxit en la passada temporada.

Durant lo futur any cómic, s' estrenarán produccions cómic-dramáticas dels coneguts escriptors don Pere Antoni Torres, don Joseph Feliu y Codina, don Joan Molas y Casas, don Conrat Roure, don Joseph Roca y Roca, don Angel Guimerá, don Frederich Soler, don Anton Ferrer y Codina, don Joseph Martí Folguera, don Teodor Baró, don Joseph M.ª Pous, don Joaquín Riera y Bertrán y altrás, quals obras están ja en poder de la Empresa del teatro Catalá.

Als Castellans y catalans súbdits que troban inconvenient en la ensenyansa del catalá, y 'l proscriuhen de la ensenyansa, pot recordarsels que l' any 1757, en temps d' un Borbó

absolut, se vá imprimir en Vich, ab permís de las autoritats castellanas, lo "Diccionari català-llatí,, de Torra, publicat un sigle avans. ¡Y en temps de llibertats individuals, venen á que 's prohibeixi lo catalá en las escuelas! ¡Sí que van "adelantant los lliberals,, de nou encuny! Tant, que han posat l' Estat en lloch de l' Iglesia; l' Administració, en lloch de l' Inquisició; 'ls empleats y 'ls militars, en lloch dels frares; l' aristocracia del gran capital, en lloch del feudalisme: 'l contribuyent directe ó indirecte, en lloch del esclau, del remensa y del vassall feudal; l' uniformitat y la centralisació, en lloch de la monarquía absoluta.

Ha tingut lloch á Alcañiz (baix Aragó), una reunió magna de majors contribuyents, ab lo fi de posarse d' acort per la elecció de diputats provincials, per lo districte, quedant exclusits de la elecció tots los que figuren en algún dels partits polítichs, á fi de matar las farsas y caciquisme de la política; d' aquesta pesta que invadeix tota Espanya desde la primera ciutat al últim poblet.

Havem tingut lo gust de visitar lo nou saló de barberia que don Baldomero Soley ha montat en lo carrer de Gracia, número 20, en quals aparadors hi ha diferents travalls de cabell que están cridan la atenció del públich; entre ells podém citar un cuadro en lo que hi figura la estatua ecuestre D. Amadeo de Saboya treballat al cabell, lo qual revela un merit artístich recomenable per tots conceptes y una paciència digna de elogi.

Rebi lo senyor Soley la nostra felicitació entusiasta.

Havém rebut un llibre intitulat *Lecciones fáciles de Gramática Española y de lengua Catalana*, obra recomenable als mestres de 1.ª ensenyansa, pera la de nostra llengua ab la castellana; producció qu' acredita una volta mes las excepcionals y bonas cualitats que 'n obras d' instrucció primaria adornan á son autor, l' entusiasta catalanista y mestre de 1.ª ensenyansa superior D. Bartumeu Sala, á qui agraphím l' envio.

Demá en la Iglesia de P.P. Escolapis se cantarà un ofici solemne á veus y armonium, á honra y gloria del Santíssim Nom de Maria, com á patrona ilustre de tan benéfica Institució.

ANUNCIS OFICIALS

REAL COL-LEGI DE LAS ESCOLAS PÍAS DE SABADELL

Secretaría de segona ensenyansa

Desde 'l día 10 al 26 del corrent, queda oberta en eix Col·legi la matrícula de 'l curs acadèmic de 1888-89. Los alumnos que tinguen 14 anys, deurán presentar la cédula personal; y los que 's matriculen per primera vegada, la partida de baptisme y sufrir l' examen d' ingrés.

Las escuelas de primera ensenyansa s' obren lo día 10; y las de la segona lo día 14 del corrent.

Sabadell 7 de Setembre de 1888.—Lo Secretari, Jc. JAPH CALONGE, Pbre.

CAIXA DE ESTALVIS DE SABADELL

Han ingressat fins aquesta fetxa 3,448 pessetas procedentas de 325 imposicions essent 4 lo número de nous imponents.

S' han tornat 2,073 pessetas 69 céntims á demanda de 17 interessats.

Sabadell 2 de Setembre de 1888.—Lo Director suplent, Joaquim Casanovas.

SECCIÓ DE ANUNCIS

JOAN DAVIU (a) XIXINO

Especialistas éll y sa muller en operar, tallar y extraurer ULLS DE POLL y en la curació radical de UNYEROS, ha trasladat son domicili al carrer de Sant Domingo, n.º 8, al costat de la casa *Camila*.

ENCUADERNACIONES BARATÍSSIMAS

Se fan de totas classes y preus. Ilustracions y Obras de luxo, Novelas, etc., etc. Los llibres se entregan á las 48 horas de encarregats.

CAPMANY, 18.—SABADELL

APRENENT Se 'n necesita un que desitji sé caixista y estiga al corrent de Gramática y lectura.
Informarán en la impremta d' aqueix periódich.

OBRA NOVA

✦ **J Á U M E** ✦

NOVELA CATALANA

PER

JOSEPH PIN Y SOLER

Se ven á Barcelona en las librerías de Lopez, Verdaguer, Puig y Durán y Bori, Magatzém de paper de Joan Almirall, Primpcesa, 16, y en la Administració de *La Renaixensa*, Xuclá, 13, baixos.

En Sabadell pot demanarse en lo Taller de Imprempta y Encuader-nacions de Joan Comas, Capmany, 18.

PREU: 4 PESSETAS

Imprempta y Encuader-nacions de Joan Comas Faura, carrer de Capmany 18.—SABADELL